

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทย
กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
A Comparative Study of Idioms about Prohibition between
Thailand and Laos People's Democratic Republic

เจนจิรา บวบมี¹
Janejira Buabme

วันที่ส่งบทความ: 31 กรกฎาคม 2564, วันที่แก้ไขบทความ: 1 พฤศจิกายน 2564,
วันที่ตอบรับบทความ: 20 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้ข้อมูลสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยที่ปรากฏในโบราณอูบาย การวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยในความเชื่อของสนม ครูเมือง จำนวน 100 สำนวน สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 100 สำนวน จากผู้เชี่ยวชาญชาวลาอ จากนั้นนำมาเปรียบเทียบการใช้สำนวน ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้สำนวน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. การใช้สำนวนที่มีลักษณะเหมือนกัน พบ 87 คู่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย ได้แก่ ลักษณะที่ 1 การใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ พบการใช้สำนวน 10 ประการ ได้แก่ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกาย ต่อจิตใจ มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาท มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม แสดงความเคารพ และการให้เกียรติ การเห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง ความสะอาดและสุขอนามัย การดำรงชีวิตอย่างมีสติการทำงาน และเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และลักษณะที่ 2 การใช้สำนวนเหมือนกัน 2 ประการ ปรากฏการใช้สำนวน 11 ประการ ซึ่งพบมากที่สุด ได้แก่ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาท 2. การใช้สำนวนที่มีลักษณะต่างกัน พบ 5 คู่ โดยพบลักษณะการใช้สำนวนต่างกัน 1 ประการ เช่น การใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้และเพื่อให้มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม 3. การใช้สำนวนที่มีลักษณะเหมือนและต่างกันบางประการ พบ 8 คู่ โดยพบลักษณะการใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ ต่างกัน 1 ประการ ทั้งนี้ปรากฏการใช้สำนวน 7 ประการ ซึ่งพบมากที่สุด คือ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกัน และการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงานต่างกัน

คำสำคัญ: สำนวน การห้าม ไทย ลาว การใช้สำนวน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อีเมล jane_hi@hotmail.com

Doctor of Philosophy (Thai) students, of Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University. Corresponding author; E-mail address: jane_hi@hotmail.com

Abstracts

The objectives of this research were to compare the use of prohibitive idioms between Thailand and Laos People's Democratic Republic. A corpus of prohibitive idioms consisted of 100 Thai idioms published in Old Strategy: An Analysis of Thai Wisdom by Sanom Khrutmuang and 100 Lao idioms by Lao experts, and then the use of idioms were compared. The results revealed that the idioms had three main aspects: 1. Eighty-seven similar pairs of idioms were separated into two sub aspects. a) The use of idioms with one similarity, which ten types of idioms were found, namely idioms on physical protection, mental protection, minding manners, moral, virtue and ethic, respect, appreciation, cleanness and sanitation, consciousness, work, and being a good role model. b) The use of idioms with two similarities, which eleven types of idioms occurred five pairs and mostly were found, namely idioms on physical protection and minding manners. 2. The use of idioms with difference found five pairs concerning one difference, namely minding of appliance damage, and moral, virtue and ethic. 3. The use of idioms with some similarities or differences found eight pairs including one similarity and one difference, which were found seven types, and the most occurred idioms were on similar physical protection and different work.

Keywords: Idiom, Prohibition, Thai, Laos, Use of idioms

บทนำ

สำนวนเป็นผลผลิตทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาติที่มีอารยธรรมทั้งหลายย่อมมีสำนวนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติตนทั้งสิ้น การเกิดสำนวนนั้นเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ชีวิตของคนรุ่นก่อนที่ได้ถ่ายทอดความคิดไปยังคนรุ่นหลัง จนก่อเกิดเป็น “องค์ความรู้” และ “ภูมิปัญญา” สำนวนมีความหมายครอบคลุมไปถึงสุภาษิต คำพังเพย โวหาร คำคม และคติพจน์ ถ้อยคำเหล่านี้เกิดจากการกลั่นกรองประสบการณ์ในการใช้ชีวิตของชนรุ่นก่อน สรุปเป็นภาษาที่คมคายในลักษณะข้อคิดสั้น ๆ เพื่อเตือนหรือสั่งสอนชนรุ่นหลังเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ถ้อยคำเหล่านี้ยังมีการใช้ปะปนกันจนสามารถแยกได้ยากกว่าเป็นถ้อยคำประเภทใด (เอกฉัท จารุเมธีชน, 2537) นอกจากนี้ผู้ที่คิดค้นสำนวนขึ้นมาใช้ต่างมีเจตนาที่จะให้ผู้ใช้นำนวนรู้จักการใช้ที่ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งเจตนา หมายถึง “ตั้งใจ, จงใจ, มุ่งหมาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โดยเฉพาะสำนวนเกี่ยวกับการห้ามมีลักษณะเป็นคำตักเตือน แต่มักไม่อธิบายเหตุผลรองรับ บรรพบุรุษได้คิดสำนวนการห้ามในลักษณะที่หลากหลายและสร้างสรรค์ โดยกลั่นกรองจากประสบการณ์จริง จากนั้นสรุปเป็นถ้อยคำ

ภาษาเชิงห้าม ใช้เตือนสติและอบรมสั่งสอนคนรุ่นหลังให้ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท เพื่อความปลอดภัยและความผาสุกของทั้งตนเองและสังคม ดังนั้น ส่วนนที่เกี่ยวกับการห้ามจึงนับเป็นมนตร์เสน่ห์แห่งวัฒนธรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่มีคุณค่า ทั้งด้านภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ประเทศไทยปรากฏลักษณะการใช้สำนวนที่มีความหมายเกี่ยวกับการห้าม ซึ่งเป็นสำนวนที่ห้ามกระทำหรือให้ละเว้นบางสิ่ง ทั้งที่กล่าวตรงไปตรงมาและกล่าวเลี่ยง กล่าวคือ ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ตรงข้ามจากสิ่งที่ต้องการห้ามโดยตรงแทน สำนวนประเภทนี้ ได้แก่ “ขี้ด” พบทางภาคเหนือ “ชะล่า” พบทางภาคอีสาน “ต้องห้าม” พบทางภาคใต้ และ “ข้อห้าม” กับ “โบราณอุบาย” ทางภาคกลางก็ใช้ เช่น สนม ครุฑเมือง (2545) ได้ศึกษาโบราณอุบายโดยยกตัวอย่างสำนวน “ห้ามให้คนที่ยาญน้อยกว่า” เพราะเชื่อว่าจะทำให้อายุสั้น ซึ่งมีความหมายว่า ให้รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ อาจทำให้ไม่ได้รับความเชื่อถือด้วย อย่างไรก็ตาม “ขี้ด ชะล่า ข้อห้าม หรือโบราณอุบาย” เป็นเพียงสำนวนประเภทหนึ่งที่มีชื่อเรียกเฉพาะและมีความหมายเกี่ยวกับการห้ามกระทำ เมื่อกล่าวถึงชื่อเหล่านี้จะสามารถรู้ได้ทันทีว่าเป็นสำนวนประเภทการห้าม ซึ่งทุกภูมิภาครู้จักและเข้าใจตรงกันกับชื่อ “สำนวน” ที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงในการห้ามกระทำในสิ่งที่บรรพบุรุษได้กล่าวเตือนหรือสอนไว้ หรือให้ปฏิบัติตามสิ่งที่สอนนั้น ๆ และเพื่อให้การดำเนินชีวิตถูกต้องตามหลักครรลองคลองธรรม

สำหรับสำนวนเกี่ยวกับการห้ามในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชาวลาวนิยมใช้คำว่า “ชะล่า” มากกว่าที่จะเป็น “ข้อห้าม” หรือ “การห้าม” ดังที่ชาวไทยส่วนใหญ่คุ้นหู ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ให้ความหมายของคำว่า “ชะล่า” ไว้ว่า สิ่งต้องห้ามหรือเว้น สอดคล้องกับ ทองคำ อ่อนมะนิสอน (2548) ที่กล่าวว่า “ชะล่า คชะล่า หรือ กะล่า มาจากรากศัพท์คำว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำอันใกล้ชิดในชีวิตประจำวันของคนอีสานและคนลาว” สังเกตได้ว่า ภาษาลาวกับภาษาไทยภาคอีสานมีความคล้ายและเหมือนกันหลายประการ ซึ่งการเรียกสำนวนที่เป็นการห้ามถือเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ ขณะที่ชาวลาวใช้คำว่า “ชะล่า” ชาวไทยภาคอีสานก็ใช้ภาษาที่เหมือนและใกล้เคียงกัน คือ “ชะล่า” “คชะล่า” หรือ “กะล่า”

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่า มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ทั้งนี้ยังไม่มีผู้ใดศึกษาประเด็นสำนวนที่เกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้สำนวนไทยกับสำนวนลาว เพื่อให้เห็นถึงความเหมือน ความคล้าย และความแตกต่างของสำนวนที่เกี่ยวกับการห้าม ซึ่งย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจภูมิปัญญาของชาวไทยและชาวลาว ในการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมมีความประพฤติอยู่ในครรลองคลองธรรมอันดีตามค่านิยมของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ ศึกษาและรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน จำนวนการห้าม ความเชื่อ เจตนาการใช้จำนวน และศึกษา รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับจำนวนการห้าม ความเชื่อที่ปรากฏในจำนวนการห้าม ความเชื่อ เจตนาการใช้จำนวน การเปรียบเทียบจำนวน

1.2 ศึกษาและรวบรวมจำนวนประเทศไทยและจำนวนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์

1.2.1 ศึกษาและรวบรวมจำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยที่ปรากฏในโบราณอุบาย การวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยในความเชื่อของสนม ครุฑเมือง จำนวน 100 จำนวน และศึกษาและรวบรวมจำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 100 จำนวน ด้วยการลงพื้นที่สอบถามผู้รู้ชาวลาวในเดือนมิถุนายน 2563 ผู้รู้ชาวลาวที่ให้ข้อมูลจำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยประชาธิปไตยประชาชนลาว จะต้องมีความสัมพันธ์เป็นชาวลาวโดยกำเนิด และปัจจุบันอาศัยอยู่ในประเทศไทยประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้ผู้รู้ชาวลาวประกอบด้วย 3 คน ได้แก่

ผู้รู้คนที่ 1 นางสาวจินละปะตี พรหมหวาง อาศัยที่บ้านไชยเมงคุณ เมืองโกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต

ผู้รู้คนที่ 2 นางสาวสุทธิพระจันทร์ ธรรมวง อาศัยที่บ้านนาเล่า เมืองโกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต

ผู้รู้คนที่ 3 นางสาวบังออน แสงลา อาศัยที่บ้านเซบั้งเหียง เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต

สำหรับประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ถามผู้รู้ชาวลาวทั้ง 3 คน ประกอบด้วย 5 ประเด็น คือ
ประเด็นที่ 1 คนลาวมีการใช้จำนวนเกี่ยวกับการห้ามนี้หรือไม่ หากมีจะใช้จำนวนว่าอย่างไร

ประเด็นที่ 2 ความหมายของจำนวนเกี่ยวกับการห้ามนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

ประเด็นที่ 3 จำนวนนี้มีลักษณะการห้ามอย่างไร

ประเด็นที่ 4 ทศนคติของผู้ใช้จำนวนที่มีต่อการห้าม

ประเด็นที่ 5 บริบทที่ใช้จำนวนเกี่ยวกับการห้าม

2. ขั้นตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบการใช้จำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยคำนึงถึงความเป็นจริงในแง่ของการใช้จำนวนในการสื่อสารของทั้งสังคมไทยและสังคมลาว ในประเด็นตัวแปรที่เกิดความแตกต่างของเพศและวัยของผู้ใช้จำนวน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจัดเก็บข้อมูลจำนวนที่ปรากฏในโบราณอุบาย การวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยในความเชื่อของสนม ครุฑเมือง จำนวน 100 จำนวน ที่ปรากฏลักษณะการห้ามตรงกับการห้าม

ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างชัดเจน ไปสอบถามผู้รู้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีการตรวจสอบความถูกต้อง ความเพียงพอ และความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยและสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดค่ากลางในการสรุปผลความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของคนไทยและคนลาว ที่แม้มีการห้ามในประเด็นเดียวกัน แต่ก็พบความหลากหลายในเชิงนโยบายการห้ามตามบริบททางวัฒนธรรมระหว่างชนชาติไทยและชนชาติลาวที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้คนในสังคมไทยเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการสร้างสัมพันธ์อันดีต่อลาว ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านสำคัญของไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย 3 คน ดังนี้

- 2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สนม ครุขเมือง ข้าราชการบำนาญ
- 2.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง ข้าราชการบำนาญ
- 2.3 นางคำอ้วน สุนดาลา ปราชญ์ชาวบ้าน

สำหรับประเด็นคำถามที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูล ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทย จำนวน 100 สำนวน และสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 100 สำนวน ที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมไว้ มีความโดดเด่นน่าสนใจ และสามารถเป็นตัวแทนสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้หรือไม่

ประเด็นที่ 2 การใช้ภาษาไทยเขียนสะกดคำในสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 100 สำนวน ที่ผู้วิจัยได้จากการลงพื้นที่สอบถามผู้รู้ชาวลาว ถูกต้องหรือไม่

จากผลการตรวจสอบข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พบว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมนั้นมีจำนวนและคุณภาพเพียงพอสำหรับใช้วิเคราะห์ โดยสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยกับสำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีเพียงพอและครอบคลุมสำนวนที่มีการใช้อยู่จริงในสองประเทศ และสำนวนดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติไทยกับชนชาติลาวได้อย่างชัดเจน

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีการนำสำนวนไทยและสำนวนลาวเกี่ยวกับการห้ามมาเปรียบเทียบการใช้สำนวน โดยยึดตามความหมายของสำนวนไทยและสำนวนลาวที่มีลักษณะเหมือนกัน อีกทั้งในด้านการตีความการใช้สำนวนที่นำมาศึกษา เป็นผลจากการตีความของวิทยากรที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดและได้รับเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการตีความดังกล่าวเป็นความเห็นเฉพาะบุคคลที่อาจแตกต่างจากบุคคลอื่น

3. ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยการใช้สำนวน 12 ประเภท ได้แก่ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกาย ต่อจิตใจ การใช้สำนวนเพื่อให้ความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิจกรรมการกระทำ การใช้สำนวนเพื่อให้ความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายข้าวของเครื่องใช้

การใช้สำนวนเพื่อให้มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม การใช้สำนวนเพื่อแสดงความเคารพและการให้เกียรติ การใช้สำนวนเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง การใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัย การใช้สำนวนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างมีสติ การใช้สำนวนเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน การใช้สำนวนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และการใช้สำนวนเพื่ออำนวยความสะดวก

4. ข้อเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยแบ่งออกเป็น 6 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย บทที่ 4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อที่ปรากฏในสำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บทที่ 5 ผลการศึกษาเปรียบเทียบเจตนาการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และบทที่ 6 บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในครั้งนี้ ผลการวิจัยพบลักษณะการใช้สำนวน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีลักษณะเหมือนกัน พบสำนวน 87 คู่ โดยพบการใช้สำนวนเหมือนกันแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย ได้แก่

ลักษณะที่ 1 การใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ พบสำนวน 64 คู่ โดยพบการใช้สำนวน 10 ประการ ดังนี้

ประเภทที่ 1 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตราย พบสำนวน 25 คู่ โดยแยกประเภทเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกาย พบสำนวน 21 คู่ และเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ พบสำนวน 4 คู่

ตัวอย่าง เพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกาย

สำนวนไทย “ห้ามกินข้าวโพดตอนเป็นไข้” และสำนวนลาว “ห้ามกินหมากสาลีตอนไข้” (ห้ามกินข้าวโพดตอนเป็นไข้) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนให้ระมัดระวังการรับประทานอาหาร เพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย โดยไม่ให้รับประทานข้าวโพดต้มขณะไม่สบาย เพราะข้าวโพดเป็นอาหารที่มีแป้งมาก จะทำให้ย่อยยาก และทำให้ร่างกายต้องใช้พลังงานในการเผาผลาญมากขึ้น เมื่อร่างกายใช้พลังงานมาก อุณหภูมิในร่างกายก็จะสูงขึ้นไปด้วย จนทำให้ไข้สูงขึ้นหรือเกิดอาการชัก ดังนั้นจึงให้ศึกษาคุณค่าทางอาหาร ตลอดจนระบบการทำงานของร่างกายที่ส่งผลจากการรับประทานอาหารชนิดนั้น ๆ เพื่อสุขภาพที่ดีต่อร่างกาย

ตัวอย่าง เพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ

สำนวนไทย “ห้ามนับชื่อคนตาย” และสำนวนลาว “ห้ามนับชื่อคนตายซะล่า” (ห้ามนับชื่อคนตายซะล่า) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนในการกระทำที่ไร้ประโยชน์

เกี่ยวกับการนับชื่อนคนตาย ทั้งนี้ยังทำให้เกิดความโศกเศร้า กังวลใจ เป็นการเสียสุขภาพจิต จึงสอนให้รู้คุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นจึงมีการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ

ประเภทที่ 2 การใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาท พบสำนวน 16 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามเดินขย่มธรณี” และสำนวนลาว “บ่ให้โดดตีบผืนแผ่นดิน” (ບໍ່ໃຫ້ໂດດຕີບຜືນດິນ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวเตือนในเรื่องพฤติกรรมเดินที่ห้ามไม่ให้ใช้ความรุนแรง เพราะจะเป็นบุคคลที่มีวิถีแห่งการเดินที่รุนแรงจนติดเป็นนิสัย มีลักษณะคล้ายกับการเดินกระแทกเท้าบนบ้าน ดังนั้นจึงสอนให้บุคคลสำรวมกิริยามารยาทในการเดิน

ประเภทที่ 3 การใช้สำนวนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย พบสำนวน 2 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามกินน้ำพริกในครก” และสำนวนลาว “อย่ากินคาหม้อ” (ຢ່າກິນຈາໝໍ້) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวเตือนเกี่ยวกับบุคคลที่มีความมั่งง่ายในการประกอบอาหาร เมื่อทำอาหารเสร็จให้รู้จักทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ในการประกอบอาหารเข้าที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย โดยเฉพาะแม่ศรีเรือนจะต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงานบ้านงานเรือน อีกทั้งสอนให้บุคคลหรือผู้ที่มีสถานะเป็นแม่ศรีเรือนรู้จักการทำงานที่ดีและฝึกฝนนิสัยการทำงานที่เป็นระเบียบ

ประเภทที่ 4 การใช้สำนวนเพื่อแสดงความเคารพและการให้เกียรติ พบสำนวน 6 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามนำของไหว้เจ้าหรือเช่นผีมาใส่บาตรหรือถวายพระ” และสำนวนลาว “บ่ให้เอาเครื่องไหว้หลือแจกผีมาถะถวายพะ” (ບໍ່ໃຫ້ເອົາເຄື່ອງໄຫວ້ຫຼືແຈກຜີມາຖະຫວຍພະ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวเตือนไม่ให้บุคคลนำของที่ไหว้ภูตผี สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาใช้ถวายแต่พระภิกษุสงฆ์ต่อ เพราะถือว่าสิ่งของเหล่านั้นถูกรับประทานไปแล้ว เสมือนเป็นของเหลือทิ้งนี้ เพื่อต้องการสอนให้บุคคลรู้จักให้เกียรติและแสดงความเคารพต่อพระภิกษุสงฆ์โดยการนำสิ่งของที่บริสุทธิ์มาถวาย

ประเภทที่ 5 การใช้สำนวนเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง พบสำนวน 3 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามกินเกลือใต้ต้นไม้” และสำนวนลาว “บ่ให้เอาแฉ่วไปกินใต้กกไม้” (ບໍ່ໃຫ້ເອົາແຈ້ວໄປກິນໄຕ້ກົກໄມ້) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนและสอนให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งของนั้น ๆ โดยไม่มองข้ามคุณประโยชน์ของสิ่งของเล็ก ๆ อย่างเช่น เกลือที่นอกจากจะมีคุณค่าในตัว โดยการมีความเค็มใช้ในการปรุงอาหาร ถนอมอาหารแล้วนั้น ในยุคสมัยหนึ่งเกลื่อยังใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความร่ำรวยของอารยประเทศทั่วโลก ทั้งนี้เพื่อให้รู้จักคำนึงถึงคุณค่าของสิ่งของนั้น

ประเภทที่ 6 การใช้สำนวนเพื่อให้มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม พบสำนวน 8 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามกินของที่รับฝากไว้” และสำนวนลาว “บ่ให้กินของที่คนมาฝาก” (ບໍ່ໃຫ້ກິນຂອງທີ່ຄົນມາຝາກ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนเกี่ยวกับการประพฤติ ที่บุคคลนั้นมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการรับประทานของของผู้อื่นที่มีการนำมาฝากไว้ เหมือนการขโมยของผู้อื่น จึงสอนให้ตระหนักถึงการมีจิตใต้สำนึกและการรู้จักรับผิดชอบชั่วดีตามพื้นฐานการใช้ชีวิตที่อยู่ร่วมกันของสังคม

ประเภทที่ 7 การใช้สำนวนเกี่ยวกับความสะอาดและสุขอนามัย พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกวาดพื้นตามขวางของกระดาน” และสำนวนลาว “บ่ให้กวาดพื้นตามทางขวางเอือน” (ບໍ່ໃຫ້ກວດພື້ນຕາມທາງຂວາງເຮືອນ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวตักเตือนเหมือนกันในเรื่องของการปฏิบัติดูแลทำความสะอาดบ้าน โดยไม่ให้กวาดบ้านตามขวางแนวกระดาน เพราะจะทำให้บ้านไม่สะอาด

ประเภทที่ 8 การใช้สำนวนเพื่อให้มีการดำรงชีวิตอย่างมีสติ พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามว่าแต่ดล ลม และฝน” และสำนวนลาว “ฝนตกคนแข่ง ฝนแล้งคนด่า” (ຝົນຕົກຄົນແຂ່ງ ຝົນແລ້ງຄົນດ່າ) ทั้งสำนวนไทยและลาวมีการใช้สำนวนไม่ให้บุคคลต่อว่าสิ่งอื่นหรือกล่าวโทษธรรมชาติ เพราะเป็นการเปล่าประโยชน์ จึงมีการกล่าวตักเตือนและสอนให้มีสติในการแก้ไขปัญหา กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ เพื่อผลประโยชน์และความอยู่รอดของตนเอง

ประเภทที่ 9 การใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามปูเสื่อกลับตะเข็บ” และสำนวนลาว “ห้ามปูเสื่อป็นด้าน” (ຫ້າມປູເສື້ອປັ້ນດ້ານ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนในเรื่องของพฤติกรรมมักง่ายในการทำงานเกี่ยวกับการปูเสื่อกลับตะเข็บหรือกลับด้าน เพราะคิดง่ายว่าปูด้านไหนก็สามารถนั่งหรือนอนได้ จนติดนิสัยในการทำงานที่มักง่าย ซึ่งมีนัยในการอบรมให้บุคคลมีความรอบคอบในการทำงาน อีกทั้งไม่ให้เห็นแก่ความสะดวกสบายของตนเองเป็นที่ตั้ง

ประเภทที่ 10 การใช้สำนวนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกินของที่เหลือจากลูก” และสำนวนลาว “บ่ให้กินของเหลือจากลูก” (ບໍ່ໃຫ້ກິນຂອງເຫຼືອຈາກລູກ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะมีการกล่าวเตือนไม่ให้พ่อแม่รับประทานของเหลือต่อจากลูก เพราะเป็นการแสดงพฤติกรรมของพ่อแม่ที่วางตัวไม่เหมาะสม ขาดแบบแผนในการปกครองลูก จนเผลอตตามใจลูกในสิ่งที่ไม่ควร และลูกเกิดความสงสัยในการกระทำ เพราะคิดว่าตนนั้นทำถูกต้อง โดยการรับประทานอาหารทิ้งขว้างตามอำเภอใจ ขาดมารยาทในการรับประทานอาหารหรือการเข้าสังคม จนส่งผลทำให้ลูกไม่เชื่อฟังและไม่ให้ความเคารพต่อพ่อแม่ได้ ดังนั้นจึงสอนให้พ่อแม่วางตัวให้เหมาะสม เพื่อที่ลูกจะได้แสดงความเคารพ ให้เกียรติ รู้คุณค่าของอาหาร อีกนัยหนึ่งลูกต้องแสดงความกตัญญูต่เวลาที่ต่อพ่อแม่ โดยการจัดหาข้าวปลาอาหารมาให้รับประทาน นั่นก็คือ การปรนนิบัติเลี้ยงดูพ่อแม่ให้อยู่ดีกินดี

ลักษณะที่ 2 การใช้สำนวนเหมือนกัน 2 ประการ พบสำนวน 23 คู่ โดยพบการใช้สำนวน 11 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ พบสำนวน 3 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามปลุกต้นมะไฟไว้ในบ้าน” และสำนวนลาว “ห้ามปลูกต้นหมากไฟไว้ในบ้านเอือน” (ຫ້າມປູກຕົ້ນໝາກໄຟໄວ້ໃນບ້ານເຮືອນ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวห้ามไม่ให้ปลูกมะไฟไว้ในบริเวณบ้าน เพราะเมื่อต้นมะไฟมีขนาดใหญ่ รากอาจชอนไชจนทำลายบ้าน และเสี่ยงอันตรายในการโค่นทับบ้านและคนที่อยู่ในบ้าน อีกประการหนึ่ง มะไฟจัดเป็นไม้

อวมงคล เนื่องจากชื่อว่า “ไฟ” ที่มีความหมายร้อน คนโบราณเชื่อว่าหากปลุกไว้ในบ้าน จะทำให้บ้านร้อนเป็นไฟ ฉะนั้นเพื่อความสบายใจ จึงไม่นิยมปลุกมะไฟไว้บริเวณบ้าน

ประเภทที่ 2 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิจกรรมารยาท พบสำนวน 5 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามเหยียบธรณีประตู” และสำนวนลาว “ห้ามเหยียบทอละนีปะตู” (ທ່ວມຍຽບທ່ວລະນີປະຕູ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะมีการกล่าวตักเตือนเกี่ยวกับการเดิน โดยให้บุคคลสำรวมกิริยาในการเดิน เดินอย่างระมัดระวังเพื่อที่จะไม่เสียภาพลักษณ์และเกิดอันตรายต่อตนเองโดยการสะดุดหรือหกล้ม

ประเภทที่ 3 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัย พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามชักมุ้งในคลอง” และสำนวนลาว “บ่ให้ชักมุ้งในฮอง” (ບໍ່ໃຫ້ຊັກມຸງໃນຮອງ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวตักเตือนไม่ให้นำมุ้งไปชักในคลอง เพราะน้ำคลองไม่สะอาด จะทำให้มุ้งไม่สะอาดหรือมีเชื้อโรค เมื่อนำมุ้งไปกางนอนอาจจะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย ผลกระทบต่อบุคคล ตลอดจนการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จึงสอนให้บุคคลคำนึงถึงสุขอนามัยที่ดีต่อร่างกาย และคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ผลกระทบต่อสัตว์ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จึงมีการกล่าวห้ามไม่ให้กระทำได้กล่าว

ประเภทที่ 4 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน พบสำนวน 2 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามนอนหลับตอนหัวค่ำ” และสำนวนลาว “ตะเวนทับตาเทะดาบรักสา” (ຕະເວນທັບຕາທະດາບຣັກສາ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวตักเตือนในเรื่องของพฤติกรรมการพักผ่อน โดยให้รู้จักพักผ่อนให้ถูกเวลา เพราะการนอนไม่เป็นเวลาจะทำให้ร่างกายเกิดความสับสน และอาจจะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายได้ นอกจากนี้ต้องการสอนกุลสตรีให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน โดยจะต้องจัดเตรียมข้าวปลาอาหารไว้ให้ครอบครัวรับประทาน ทั้งนี้ให้รู้จักการบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้เหมาะสม

ประเภทที่ 5 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบสำนวน 3 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามกินเนื้อมะพร้าวขณะที่กำลังขุดอยู่” และสำนวนลาว “บ่ให้กินหมากฟ้ายามขุด” (ບໍ່ໃຫ້ກິນໝາກຝາຍຢ່າງຢາມຂຸດ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวตักเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมากินที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการถูกคมขูดมะพร้าวบาด อีกทั้งคำนึงถึงภาพลักษณ์และความเป็นแม่ศรีเรือน เพื่อที่จะไม่ทำให้นั่นถูกตำหนิหรือถูกต่อว่าได้

ประเภทที่ 6 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อแสดงความเคารพและการให้เกียรติ พบสำนวน 2 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามใช้เท้าเขี่ยดินกลบเสาเอกเวลาปลุกบ้าน” และสำนวนลาว “ห้ามเอาตีนเขี่ยดินถมเสาเอกเฮือน” (ຫ້າມເອົາຕີນເຂັຍດິນຖິ້ມເສົາເອກເຮືອນ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะมีการกล่าวตักเตือนให้ระมัดระวังในการประกอบพิธีกรรมยกเสาเอกปลุกบ้าน

เพราะในหลุมเสานั้นจะมีการนำเศษไม้มุงคมาประกอบใช้ในพิธีกรรม หากใช้เท้ากลบหลุมอาจจะก่อให้เกิดอันตรายจนได้รับบาดเจ็บได้ นอกจากนี้ในการประกอบพิธีกรรมนั้น จะมีการเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาร่วมพิธี ตลอดจนมีการนำสิ่งของมงคลทั้งหลายมาใช้ประกอบพิธี การใช้เท้ากลบดินเสาเอกในการปลูกบ้านถือเป็นการลบหลู่ต่ออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะเท้าถือเป็นของที่อยู่เบื้องต่ำ จึงไม่ควรที่นำมาใช้กลบดินเสาเอกเวลาปลูกบ้าน

ประเภทที่ 7 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจและการใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัย พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามภูน้ำลายของคนที่เป็นเรื้อนฝีปอบ” และสำนวนลาว “ห้ามกินน้ำลายต่อจากฝีปอบ” (ห้ามกินน้ำลายต่อจากฝีปอบ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะมีเจตนาการใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัยเหมือนกัน ในการกล่าวเตือนให้บุคคลระมัดระวังในการสัมผัสน้ำลาย การใช้อุปกรณ์สิ่งของต่าง ๆ ร่วมกับผู้ป่วย เช่น หลอด แก้วน้ำ หรือการรับประทานอาหารต่อจากผู้ป่วย เพราะจะทำให้สัมผัสน้ำลายผู้ป่วยได้ ทั้งนี้เกรงกลัวต่อการติดเชื้อโรคและเพื่อสุขอนามัยที่ดีของร่างกาย จึงห้ามกระทำเช่นนั้น นอกจากนี้ยังพบเจตนาการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ เพราะทางวิทยาศาสตร์โรคฝีปอบเป็นเพียงภาวะทางจิตอย่างหนึ่งที่เกิดปฏิกิริยาและถูกเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องภูตผี จนทำให้เกิดความวิตกกังวลใจและกลัว

ประเภทที่ 8 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตและการใช้สำนวนเพื่ออำนวยความสะดวก พบสำนวน 2 คู่ ได้แก่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามนำแกงหอยขมมาเลี้ยงแขก” และสำนวนลาว “บิให้เอาแกงหอยมาสู่แขกกิน” (บิให้เอาแกงหอยมาสู่แขกกิน) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวเตือนเรื่องการดูแลต้อนรับแขก โดยไม่ให้นำแกงหอยขมมาเลี้ยงแขก เพราะจะทำให้แขกลำบากในการรับประทานอาหาร จนเกิดความวิตกกังวลใจในการรับประทานอาหารครั้งนั้น ดังนั้นจึงมีเจตนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับประทานอาหารของแขก

ประเภทที่ 9 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจและการใช้สำนวนเพื่อให้ความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้ พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามแมวดำข้ามศพ” และสำนวนลาว “ห้ามให้แมวดำข้ามศพ” (ห้ามให้แมวดำข้ามศพ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวเตือนให้ผู้คนระมัดระวังไม่ให้แมวหรือสัตว์ต่าง ๆ เข้าไปก่อความวุ่นวายในพิธีงานศพ เพราะอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของในพิธี และผู้คนที่มาร่วมในงานศพเกิดความตกใจ ด้วยลักษณะของแมวมีความว่องไวและมีตัวสีดำ อาจจะทำให้ผู้คนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นผี ทำให้เกิดอาการหวาดกลัว

ประเภทที่ 10 การใช้สำนวนเพื่อให้ความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้และการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกวาดหยากไยในเวลากลางคืน” และ “ปิดกวาดเหือนตอนค่ำชะล่า” (ปิดกวาดเหือนตอนค่ำชะล่า) สำนวนไทยและสำนวนลาวจะกล่าวเตือนไม่ให้การกวาดบ้านในช่วงเวลากลางคืน เพื่อสอนผู้ดูแลบ้านหรือแม่ศรีเรือนให้รู้กาลเทศะและเวลาในการทำงาน

ที่เหมาะสม อีกประการหนึ่งเพื่อไม่ให้ข้าวของเกิดความเสียหาย เพราะในช่วงเวลากลางคืนจะทำให้มองเห็นไม่ชัดเจน อาจवादไปถูกของมีค่าหล่นแตกหรือสูญหาย

ประเภทที่ 11 การใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงานและการใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัย พบสำนวน 2 คู่ ได้แก่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามล้างถ้วยจานเวลากลางคืน” และสำนวนไทย “ห้ามล้างถ้วยจานเวลากลางคืน” (ห้ามล้างถ้วยจานเวลากลางคืน) สำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวตักเตือนในเรื่องของสุขภาพและการประพฤติ เพื่อต้องการให้บุคคลรักษาสุขอนามัยที่ดีต่อร่างกาย เพราะการล้างจานในช่วงเวลากลางคืน แสงสว่างน้อย อาจจะทำให้ล้างจานไม่สะอาด จนก่อให้เกิดเชื้อโรคติดจานได้ อีกทั้งสอนให้รู้กาลเทศะในการทำงาน ตลอดจนการบริหารจัดการกับเวลาของการทำงานที่เหมาะสม

2. การใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีลักษณะต่างกัน พบสำนวน 5 คู่ โดยพบลักษณะการใช้สำนวนต่างกัน 1 ประการ ดังนี้

ลักษณะการใช้สำนวนต่างกัน 1 ประการ พบสำนวน 5 คู่ โดยแบ่งออกเป็นการใช้สำนวน 5 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามแกว่งเปลที่ไม่มีเด็กนอน” และสำนวนลาว “แกว่งเปลนอนของเด็กน้อยซะล่า” (ແວງເປນນອນຂອງເດັກນ້ອຍซะລ່າ) สำนวนไทยมีเจตนาเพื่อป้องกันอันตรายไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการแกว่งเปลเล่น หากไม่ทันได้ระมัดระวัง เปลอาจไปกระแทกลำตัวหรืออวัยวะส่วนใดของร่างกายของผู้ที่เดินผ่าน นอกจากนี้เปลอาจเกิดการชำรุดเสียหายเป็นอันตรายต่อเด็กได้ ฉะนั้นจึงกล่าวตักเตือนและสอนให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อื่น ส่วนสำนวนลาวมีเจตนาเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจ เพราะคนลาวให้ความสำคัญเกี่ยวกับขวัญ และเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งที่อยู่คู่ประจำตัวเด็ก ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ ในที่นี้ขวัญจะอยู่ประจำเปลของเด็กด้วย จึงมีความเชื่อว่าหากแกว่งเปลนอนของเด็กเล่น จะทำให้เด็กขวัญหาย

ประเภทที่ 2 การใช้สำนวนป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเพื่อความสะอาดและสุขอนามัย พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามเก็บผักในเวลาที่มีประจำเดือน” และสำนวนลาว “บ่ให้เก็บผักยามเป็นละดู” (ບໍ່ໃຫ້ເກັບຜັກຍາມເປັນລະດູ) สำนวนไทยมีการกล่าวตักเตือนไม่ให้ผู้หญิงที่กำลังมีประจำเดือนเก็บผัก เพราะสมัยก่อนไม่มีผ้าอนามัยใช้เฉกเช่นปัจจุบัน จึงกลัวว่าเลือดประจำเดือนจะหยดใส่ผัก ดังนั้นจึงมีเจตนาเพื่อรักษาความสะอาดและสุขอนามัยเกี่ยวกับอาหารการกิน ส่วนสำนวนลาวให้พึงระวังความปลอดภัย เพราะขณะที่เป็นประจำเดือน ร่างกายจะมีความอ่อนเพลีย ปวดท้อง ปวดเมื่อยร่างกาย อาจทำให้เวียนศีรษะ หน้ามืด หรือเป็นลมได้ ฉะนั้นเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย จึงกล่าวห้าม

ประเภทที่ 3 การใช้สำนวนป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกินข้าวจีเวลากลางคืน” และ “ห้ามกินเข้าจียามแลง” (ห้ามกินข้าวจียามcc๑) สำนวนไทยกล่าวตักเตือนในเรื่องของการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา หรือไม่ถูกกาลเทศะ เพราะการกินข้าวจีในช่วงเวลากลางคืน กว่าจะได้รับประทานค่อนข้างใช้เวลานานและเป็นช่วงเวลาที่พักผ่อน ส่วนสำนวนลาวจะกล่าวตักเตือนในเรื่องการระมัดระวังในการรับประทานอาหาร เพราะข้าวจีทำมาจากข้าวเหนียวปั้นก้อน มีลักษณะแข็ง อาจทำให้ย่อยยาก ฉะนั้นจึงมีการกล่าวห้าม เพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกาย

ประเภทที่ 4 การใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้และการใช้สำนวนเพื่อให้มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามเก็บของมีค่าในเวลากลางคืน” และสำนวนลาว “ห้ามเก็บเคื่องเฮียในยามค่ำ” (ห้ามเก็บค๑อ๑งเฮียในยามค๑) สำนวนไทยมีการกล่าวตักเตือนและให้บุคคลระมัดระวังในการเก็บของมีค่าที่เป็นของตนเองในเวลากลางคืน เพราะจะทำให้ของหล่นหาย สูญเสียทรัพย์สินได้ ส่วนสำนวนลาวตักเตือนและสอนไม่ให้บุคคลเก็บของมีค่าของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง เพราะแสดงถึงการเห็นแก่ตัว ฉะนั้นให้คำนึงถึงความเดือดร้อนผู้อื่นและมีจิตใต้สำนึกที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่บุคคลพึงมีและควรปฏิบัติ นอกจากนี้การเก็บของยามค่ำคืนจะมีความมืด อาจจะได้รับอันตรายจากสัตว์มีพิษและอื่น ๆ ได้

ประเภทที่ 5 การใช้สำนวนเพื่อให้การเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกินข้าวเย็นปนข้าวร้อน” และสำนวนลาว “กินเข้าเย็นเป็นพะยา กินเข้าฮ้อนนอนกับหมา” (กินค๑เข้าเย็นค๑บ๑พะยา กินค๑เข้าฮ๑นบ๑นกับหมา) สำนวนไทยจะกล่าวเตือนในการรับประทานอาหาร โดยไม่ให้นำข้าวเย็นกับข้าวร้อนมารวมกัน เพราะหากรับประทานไม่หมด ข้าวจะบูดได้ ส่วนสำนวนลาวจะกล่าวตักเตือนในเรื่องของการทำงาน ว่าไม่ควรเลื่องงาน และสอนให้มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ไม่เกียจคร้าน จะส่งผลทำให้เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จและได้ดี

3. การใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีลักษณะเหมือนและต่างกันบางประการ พบสำนวน 8 คู่ โดยพบลักษณะการใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ ต่างกัน 1 ประการ ดังนี้

ลักษณะการใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ ต่างกัน 1 ประการ พบสำนวน 8 คู่ แบ่งออกเป็นการใช้สำนวน 7 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การใช้สำนวนป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกันและการใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิจกรรมทางต่าง ๆ พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามนั่งตามชั้นบันได” และสำนวนลาว “ห้ามนั่งตามชั้นเทิงคั่นไค” (ห้ามบ๑งตามชั้น๑ง๑คั่น๑) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกัน จึงมีการกล่าวตักเตือนไม่ให้นั่งตามชั้นบันไดบ้าน เพื่อไม่ให้กีดขวางทางเดินผู้อื่น และลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกบันได ทั้งผู้นั่งและผู้เดินสวนขึ้นลงบันได อีกทั้งสำนวนไทยยังมีเจตนาการใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิจกรรมทาง โดยการกล่าวตักเตือน

และอบรมกุลสตรีให้เข้าร่วมในการแสดงกิริยาท่าทางและการนั่งในสถานที่อันสมควรและเหมาะสม เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีต่อตนเอง

ประเภทที่ 2 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกัน และการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงานต่างกัน พบสำนวน 2 คู่

ตัวอย่าง สำนวนไทย “ห้ามตากผ้าอ้อมในตอนเย็น” และสำนวนลาว “ยามแลงห้ามตากผ้าอ้อม” (ຍາມແລງຫ້າມຕາກຜ້າອ້ອມ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีเจตนาการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกัน ในการกล่าวตักเตือนและให้คำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพร่างกายเด็ก เพราะตอนเย็นไม่มีแสงแดด ผ้าจะแห้งช้า ทำให้ผ้าอับชื้น เกิดเชื้อรา จนส่งผลทำให้เด็ก เกิดการระคายเคืองผิว นอกจากนี้สำนวนลาวยังพบการใช้สำนวนเพื่อให้ความสำคัญระวังเกี่ยวกับความเหมาะสม ในการตักเตือนเกี่ยวกับการประพฤตินในหน้าที่การงาน โดยการแบ่งเวลาในการทำงานให้เหมาะสมและรู้จักกาลเทศะในการทำงาน

ประเภทที่ 3 การใช้สำนวนป้องกันอันตรายต่อร่างกายเหมือนกัน และการใช้สำนวนเพื่อให้มีการดำรงชีวิตอย่างมีสติต่างกัน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามใช้มีดฟันบันได” และสำนวนลาว “ห้ามเอาฟ้าฟันคันไค” (ຫ້າມເອົາຝ້າຟັນຄັນໄຄ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการกล่าวตักเตือนไม่ให้ฟันบันไดบ้าน เพราะจะทำให้บ้านเสียหาย จนส่งผลกระทบต่อตนเองหรือครอบครัวได้ และสำนวนลาวมีเจตนาการใช้สำนวนที่มียเปรียบเทียบกับลักษณะบุคคลที่มีความมั่นคงกับความล้มเหลวในชีวิต โดยการนำบันไดมาเปรียบเสมือนฐานที่มั่นคง แสดงถึงบุคคลที่มีความมั่นคงในชีวิต แต่ในลักษณะตรงกันข้าม หากบันไดนั้นก็คือ ฐาน มีความชำรุด เสียหาย จะแสดงถึงบุคคลที่ไม่มีความมั่นคงหรือเกิดความล้มเหลวในชีวิต

ประเภทที่ 4 การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจเหมือนกัน และการใช้สำนวนป้องกันอันตรายต่อร่างกายต่างกัน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามตั้งศาลพระภูมิใต้เงาเรือน” และสำนวนลาว “ห้ามตั้งสานพะพุมใต้คาเหือน” (ຫ້າມຕັ້ງສານພະພຸມໃຕ້ຄາເຮືອນ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อจิตใจเหมือนกัน ในการแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา หรือเจ้าที่ ซึ่งเป็นผู้คอยดูแลปกป้องรักษาบ้านเรือน ทั้งนี้เพื่อความสบายใจของผู้อาศัย และสอนให้รู้จักการแสดง ความเคารพต่อสิ่งที่ตนเองให้ความนับถือ นอกจากนี้สำนวนไทยมีการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายในการระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการจูดรูปเทียนกราบไหว้ศาลพระภูมิ อาจจะนำพามาซึ่งความเดือดร้อน ไฟไหม้ จนส่งผลได้รับอันตรายต่อตนเองและครอบครัวได้

ประเภทที่ 5 การใช้สำนวนเพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาทเหมือนกัน และการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายต่างกัน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามนอนกระดิกขาหรือนอนไขว่ห้าง” และสำนวนลาว “ห้ามนอนชันขาไขว่ห้าง” (ຫ້າມນອນຊັນຂ້າຂ້າວຫ້າງ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวจะมีเจตนาการใช้สำนวนเพื่อให้ความสำคัญระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาทเหมือนกัน โดยการกล่าวตักเตือนไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการนอนกระดิกขาหรือนอนไขว่ห้าง และสอนให้แสดงกิริยาที่เรียบร้อย ทั้งนี้จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผู้นั้นด้วย นอกจากนี้สำนวนไทยยังปรากฏการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตราย

ต่อร่างกายเกี่ยวกับสุขภาพ โดยให้บุคคลคำนึงสุขภาพที่ดีของตนเอง เพราะการนอนลักษณะนี้อาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อระบบการไหลเวียนโลหิต และเกิดอาการเกร็งที่กล้ามเนื้อขาหรือเป็นตะคริว

ประเภทที่ 6 การใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงานเหมือนกัน และการใช้สำนวนเพื่อให้ความหมายหรือความหวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้ต่างกัน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามกวาดขยะออกทางหน้าบ้าน” และสำนวนลาว “อย่ากวาดขี่เหยื่อต้นหน้าทาง” (ຍ່າງກວດຂີ່ເຍື້ອຕົ້ນໜ້າທາງ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีการใช้สำนวนที่เหมือนกันเกี่ยวกับการทำงาน ในการกล่าวตักเตือนและสอนผู้ที่ดูแลทำความสะอาดบ้านหรือแม่ศรีเรือนให้รู้จักกาลเทศะ ว่าสิ่งไหนควรหรือไม่ควรกระทำ นอกจากนี้สำนวนไทยยังพบการใช้สำนวนเพื่อให้ความหมายหรือความหวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้ ในการกล่าวตักเตือนไม่ให้ประมาทในการกระทำ เพราะจะส่งผลให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินหรือของมีค่า

ประเภทที่ 7 การใช้สำนวนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนกันและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างมีสติต่างกัน พบสำนวน 1 คู่ ได้แก่

สำนวนไทย “ห้ามทำราวตากผ้าไว้หน้าบ้าน” และสำนวนลาว “ห้ามเอ็ดฮาวตากเคื่องไว้หน้าบ้าน” (ຫ້າມເອັດຮາວຕາກເຄື່ອງໄວ້ໜ້າບ້ານ) ทั้งสำนวนไทยและสำนวนลาวมีเจตนาการใช้สำนวนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนกัน โดยกล่าวตักเตือนเกี่ยวกับวิธีการจัดบ้าน ให้ความหมายหรือระเบียบเรียบร้อยและมีความงดงาม นอกจากนี้สำนวนลาวยังมีเจตนาการใช้สำนวนที่มึนย เพื่อให้คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะลงมือกระทำอะไร เพราะจะได้ไม่นำพาความเดือดร้อนมาใส่ตนเองและผู้อื่น

อภิปรายผล

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีทั้งลักษณะที่เหมือนกัน เหมือนและแตกต่างกัน และแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยสำนวนไทยและสำนวนลาวที่มีลักษณะเหมือนกัน จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย คือ การใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ และการใช้สำนวนเหมือนกัน 2 ประการ ซึ่งการใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ ได้แก่ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายทางด้านร่างกายพบมากที่สุด ส่วนการใช้สำนวนเหมือนกัน 2 ประการ ได้แก่ การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและต่อจิตใจ และการใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ซึ่งพบมากที่สุดจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ การที่สำนวนไทยและสำนวนลาวปรากฏลักษณะการใช้สำนวนเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากอยู่ในตระกูลภาษาไท-ไตเหมือนกัน อีกทั้งยังมีลักษณะการดำเนินวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็น ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยม เช่น ด้านค่านิยมเกี่ยวกับประเพณีแต่งงาน ซึ่งสังคมไทยและสังคมลาวมีค่านิยมในการแต่งงานในเดือนคู่และเชื่อว่าการแต่งงานในเดือนคี่ ยกเว้นเดือน 9 เป็นสิ่งที่ไม่เป็นมงคล ดังนั้นเพื่อความสบายใจของคู่สมรสและครอบครัว จึงมีการยึดถือและปฏิบัติตามในสิ่งที่กล่าวหามันั้น

การใช้สำนวนที่มีลักษณะเหมือนและต่างกัน จะพบรองลงมา โดยพบลักษณะการใช้สำนวนเหมือนกัน 1 ประการ ต่างกัน 1 ประการ เพียงลักษณะเดียว คือ สำนวนไทยและสำนวนลาว มีการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามที่มีนัยลักษณะเหมือนกัน 1 ประเภท และต่างกัน 1 ประเภท เช่น การใช้สำนวนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนกันและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างมีสติต่างกัน เช่น สังคมไทยและสังคมลาวมีความเห็นตรงกันว่า ห้ามนำราวตากผ้าไว้หน้าบ้าน เพราะจะสื่อถึงความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งนี้คนสังคมลาวยังมีความเห็นอีกว่า บริเวณหน้าบ้านเป็นสิ่งที่ผู้คนสัญจรไปมาจะมองเห็น การตากผ้าบริเวณหน้าบ้านนั้น นอกจากจะทำให้บ้านดูไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว ยังดูไม่งดงามตา อีกทั้งหากมีชุดชั้นในตากอยู่ด้วยจะดูไม่เหมาะสม ดังนั้นคนลาวจึงนำลักษณะดังกล่าวมาเปรียบเทียบและชี้ให้เห็นว่า คนที่กระทำเช่นนี้เป็นบุคคลมักง่ายขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะลงมือกระทำอะไร อีกทั้งยังเป็นการประจานตนเอง เพราะฉะนั้นจึงสอนให้ใช้ชีวิตอย่างมีสติ

นอกจากนี้ พบการใช้สำนวนที่มีลักษณะต่างกันน้อยที่สุด โดยพบลักษณะการใช้สำนวนต่างกัน 1 ประการ เพียงลักษณะเดียว คือ สำนวนไทยมีการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามที่มีนัยลักษณะการห้าม 1 ประเภท และสำนวนลาวมีการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามที่มีนัยลักษณะการห้ามอีก 1 ประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เช่น การใช้สำนวนเพื่อป้องกันอันตรายต่อร่างกายและการใช้สำนวนเกี่ยวกับการทำงาน จะเห็นได้จากการห้ามรับประทานข้าวจี๋ในเวลากลางคืน โดยคนไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการลำดับเวลาในการทำงานให้เหมาะสม เพราะข้าวจี๋จะมีวิธีการทำที่ยุ่งยาก กว่าจะได้รับประทานต้องใช้เวลานาน ฉะนั้นหากทำเวลากลางคืนจะไม่มีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอ จึงสอนให้จัดแบ่งเวลาการทำงานให้เหมาะสม ซึ่งตรงกันข้ามกับคนลาวที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย เพราะเนื่องด้วยลักษณะของข้าวจี๋นั้น จะต้องนำข้าวเหนียวมาปั้นก้อน อีกทั้งมีลักษณะแข็ง เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้อาหารย่อยยาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า คนไทยและคนลาวมีการใช้สำนวนที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยมีสาเหตุมาจากลักษณะการใช้สำนวนที่มีนัยทางความหมายเกี่ยวกับการห้ามที่แตกต่างไปตามการใช้งานของแต่ละชนชาติ จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่า ถึงแม้ภาษาไทยและภาษาลาวจะจัดอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกันและปรากฏลักษณะสำนวนที่ตรงกันระหว่างสำนวนไทยและสำนวนลาว แต่การนำภาษามาผนวกใช้ในการดำรงชีวิตอาจมีตัวแปรที่ทำให้การใช้ภาษามีความแตกต่างกัน

อนึ่ง การใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น สะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์ของคนในสมัยก่อนที่ได้มีการดัดเตือนอบรม และสั่งสอนผ่านรูปแบบสำนวน เพื่อประโยชน์ความปลอดภัยของชีวิตและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไทยและสังคมลาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรนิภา บัวพิมพ์ (2548) ที่ได้ศึกษาโบราณอุบายจากคอลัมน์ภูมิปัญญาชาวบ้านในนิตยสารแม่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า เป็นลักษณะของการดูแลห่วงใยในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสุขภาพพลานามัยของผู้คนในอดีตที่ใช้โบราณอุบายแต่ละเรื่อง ในการดัดเตือนและสั่งสอน เพื่อป้องกันอันตรายทั้งต่อร่างกายและต่อจิตใจ เพื่อให้มีความสำรวมระวังเกี่ยวกับความเสียหายของสิ่งของเครื่องใช้สำรวมระวังเกี่ยวกับกิริยามารยาท และสำรวมระวังเกี่ยวกับความเหมาะสม เพื่อความสะอาดและสุขอนามัย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และประเภทเบ็ดเตล็ด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย

ของทิพารัตน์ สติสุข (2558) ที่ได้วิเคราะห์บทบาทสตรีในอดีตที่ปรากฏในโบราณอุบาย ผลการวิจัยพบว่า คนในสมัยโบราณมีการนำภูมิปัญญาใช้ในการดูแลและกำกับบทบาทสตรีที่เป็นสมาชิกครอบครัวและสังคม เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ ให้มีมารยาท มีความสำรวม และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามแบบสตรีไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของอรทัย สุทธิ (2553) ที่ได้ศึกษาชะล่ำและชิตที่เกี่ยวกับสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า ชะล่ำและชิตมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเกิดการเลื่อนไหลทางศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา วรรณกรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิทยาการแขนงต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้ทราบว่า ชะล่ำและชิต มุ่งเน้นให้คนในสังคมล้านช้าง และล้านนาประพฤติปฏิบัติตาม หากผู้ใดปฏิบัติตามก็จะทำให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมและโลกได้อย่างมีความสุข ในขณะที่เกี่ยวกับการศึกษา การใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนภาษา ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ระหว่างชนชาติไทยและชนชาติลาว ทำให้ทราบว่า สำนวนเกี่ยวกับการห้ามของทั้งสองประเทศ มุ่งเน้นการสั่งสอนและอบรมคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทั้งคนไทยและคนลาวมีการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามที่คล้ายคลึงกัน เป็นส่วนมาก คนไทยและคนลาวมีรากฐานทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษาร่วมกันอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ สำเนียงการพูดที่คล้ายคลึงกันระหว่างคนไทยแถบอีสานและคนลาวล้านลาว อีกทั้งคนไทยและคนลาวในแถบภูมิภาคอื่นก็สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาซึ่งกันและกันได้ดีกว่าภาษาของชนชาติอื่น จึงเป็นเรื่องปกติที่จะปรากฏการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ผลที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารเปรียบเทียบทางด้านลักษณะการใช้ภาษาของภาษาไทยและภาษาลาวซึ่งเป็นภาษาตระกูลไทเหมือนกันแล้ว ยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาแบบชาวบ้านในการกล่าวห้ามไม่ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของบุคคลในการทำความเข้าใจค่านิยมและมาตรฐานของสังคมในการตัดสินใจคุณค่าความประพฤติของบุคคลอื่นจะทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามความคาดหวังของสังคมได้ ขณะเดียวกันเมื่อต้องมีโอกาสสัมผัสข้ามวัฒนธรรมระหว่างคนไทยและคนลาว การมีความรู้ความเข้าใจในความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากผลการศึกษาวิจัยนี้ ยังช่วยให้คนไทยและคนลาวสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อกันได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อที่ปรากฏในสำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น
2. ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สำนวนเกี่ยวกับการห้ามระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ทองคำ อ่อนมะณีสอน. (2548). *วัดเจนนานุกมพาสาลาว*. เวียงจันทน์: กะขวงสีกสาทิกานสะถาบัน.
- ทิพรัตน์ สถิตสุข. (2558). *โบราณอุบาย: การวิเคราะห์บทบาทสตรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรนิภา บัวพิมพ์. (2548). *การศึกษาโบราณอุบายจากคอลัมน์ภูมิปัญญาชาวบ้านในนิตยสารแม่บ้าน*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). *พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สนม ครุฑเมือง. (2545). *โบราณอุบาย: การวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยในความเชื่อ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อารักษ์.
- อรทัย สุทธิ. (2553). *เขลาละและชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอกฉัตร จารุเมธีชน. (2537). *ภาษาไทยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.